

# “M’agrada deixar-me portar per l’atzar”

Isabel Coixet (Barcelona, 1962) ha presentat recentment el seu darrer film al Festival de Berlín. ‘Mi vida sin mí’ ha competit amb treballs de cineastes com Zhang Yimou, Steven Soderbergh o Claude Chabrol. No obstant això, Coixet no es deixa impressionar: “He estat en suficients jurats com per saber que tot és molt aleatori.”

**L**a productora de Coixet té un nom curiós, Miss Wasabi. A la porta hi ha un adhesiu amb el logotip: una mena de ninot verd in-forme amb una corona. Imagino que deu venir d’alguna broma relacionada amb aquesta mostassa japonesa. Dins és un estudi còmode: ample i ben il·luminat. Molt pràctic. A la paret, prop d’on ella treballa, hi ha uns quants dibuixos de la seva filla. “Tenir fills representa un canvi de perspectiva: el centre de la teva vida ja no ets tu, és una altra persona; els fills et posen al teu lloc”. Isabel Coixet no té cap dubte sobre quin és el seu paper. Una dona pràctica que sap allò que vol, fa el que creu que ha de fer i diu les coses tal com les pensa. Sembla que això no ve d’ara: “He estat una adulta abans de temps.” Li pregunto per la broma de la mostassa: “M’agrada el wasabi, res més.”

—Una altra pel·lícula feta a Amèrica i rodada en anglès. No se sent prou còmoda aquí?

—Aquesta pregunta me l’han fet uns... tres-cents cops. Trobo que és una manera molt tancada de veure el cinema. A mi se m’acudeixen històries o les trobo. En aquest cas era un conte que vaig llegir. Crec que cada història té el seu hàbitat, té el seu moment. La meva primera pel·lícula la vaig fer a Barcelona perquè era on pensava que havia de fer-la i on vaig escriure la història. La segona la vaig fer a Oregon. A més, era un moment en el qual jo treballava molt a Estats Units i em va semblar natural fer-la allà. La ter-

cera, *A los que aman*, és en un món inventat, transcorre al segle XVIII i la vaig rodar a Galícia. I la tercera la vaig fer a Canadà perquè vaig conèixer Vancouver i em va semblar el lloc ideal per explicar aquesta història.

—Quins elements fan de Vancouver el lloc idoni per a *Mi vida sin mí*?

—Vancouver és una ciutat on la gent viu d’una manera molt desarrrelada, té molt poc contacte amb les seves famílies. Hi ha una fredor ambiental que jo penso que porta a la fredor en les relacions. Plou molt, hi ha boira, fa fred, la gent viu dins de caravanes... És una mena de geografia on penso que la pel·lícula té més sentit i prou. No sempre m’he d’estar justificant. Ja faré pel·lícules aquí! De fet només n’he fet quatre.

—Quina visió de Catalunya li ha aportat el fet de sortir fora a treballar?

—Quan marxés t’adones que t’agrada molt tornar. Catalunya és un bon lloc per a viure. Potser no és el lloc més estimulants del món per segons qui, però no està malament. Tinc uns amics a Girona que creuen que la seva ubicació és fonamental per a la seva creació. En canvi, jo necessito sortir per tenir més idees, per tenir més creativitat. Hi ha gent que pot ser universal sense sortir mai del seu poble. Jo necessito voltar.

—Parlem del cinema a Catalunya. No troba que és una llàstima que és facin poques pel·lícules aquí?

—Penso que si se’n fan poques però són bones, està bé. Mentre gent com el José Luis Guerin, Marc Recha, Anto-

nio Chavarrías facin pel·lícules que estiguin bé. Això és el que realment importa. Si en fan moltes o poques, si tenen més ressò o no... A més, l'atenció del públic és una cosa totalment aleatòria —a part de les campanyes de màrketing, que evidentment poden influir—. A la gent li dóna per anar a veure una pel·lícula.

Són poques? Potser no és produeixen tantes pel·lícules com obres de teatre però hem de pensar que fer una pel·lícula és molt més car que fer una obra de teatre. El Departament de Cultura de la Generalitat ha decidit promoure el teatre i no el cinema. Aquest món d'institucions, lleis i subvencions se m'escapa. Jo em dedico al cinema i a la publicitat, si em dediqué a fer política ja en parlaria, de política.

—Doncs parlem de cinema. Rodar pel·lícules és per a vostè un mitjà catàrtic? Es a dir, allò que vol dir en una pel·lícula?

—Potser sí que és un procés catàrtic però amb una altra lentitud, no en el sentit d'explotar. Vaig recopilant imatges, encontres, coses que em diuen, coses que sento, tardes de cafè a llocs de l'estranger on no entens res i et poses a analitzar la gent i les relacions. Tot això després conflueix en una pel·lícula. Si estàs obert al món, tot t'ensenya. També els llibres. Llegeixo compulsivament des dels quatre anys. Llegeixo de tot: clàssics, contemporanis, francesos, d'aquí... De tot.

—Des de quan vol dedicar-se al cinema?

—Des que era petita. Per què? No ho sé. M'agradava anar al cinema, em sentia a gust, res més.

—Aleshores ja tenia les mateixes inquietuds?

—Els temes que m'interessaven quan tenia dotze anys són els mateixos que m'interessen ara i cada cop m'interessen més. Intento estar oberta a les coses que passen, però hi ha alguna cosa que em duu a determinats temes. És una cosa gairebé genètica, que té molt a veure amb qui ets tu, el teu passat, les coses que has viscut.

—Hi ha gent que opina que ja s'ha dit tot.

—Tant al cinema com a la literatura

o a qualsevol art plàstica, al final sempre acabes parlant dels mateixos temes. Però no estic d'acord. L'amor, la mort, la comunicació, les relacions entre les persones són com una ceba. Vas traient-ne capes però sempre n'hi ha d'altres. Quan creus que saps una cosa, fas un descobriment que et fa replantejar tota la resta. Penso que hi ha coses a dir, i coses a dir d'una manera nova. Com quines? No ho sé però tinc aquesta esperança.

—Sembla que té especial interès en les relacions amoroses que porten a la frustració. Si tot fos perfecte potser la vida seria molt avorrida?

—En aquest punt penso el que deia Tolstoi al pròleg d'*Anna Karenina*: les famílies felices mai no generen una bona història. La felicitat és molt poc fotogràfica, mentre que la infelicitat i la frustració sí que ho són. A *Mi vida sin mí* això canvia una mica perquè l'amor sí que es correspost i la protagonista té moments de felicitat... Però és tan curta aquesta felicitat...

—Vostè va dir fa poc que és una persona del "rotllo angústia i preocupació". En canvi, trobo que *Mi vida sin mí*, és una pel·lícula força reconfortant i fins i tot amb final feliç.

—Una cosa és que jo sigui una persona que tinc tendència a angioixar-me, a preocupar-me massa per les coses i una altra és que a la pel·lícula jo ensenyo el món i la gent com a mi m'agradaria que fossin. Totes les persones de la pel·lícula són bona gent. La realitat no és així però no he volgut fer una pel·lícula realista. No he volgut fer un documental. Igual que al final de la pel·lícula es veu allò que la protagonista vol que passi. Jo no sé si això passa o no passa.

—Algú va dir que patir per amor demostra que Déu té sentit de l'humor. És una barreja entre comèdia i tragèdia, com a les seves pel·lícules.

—"Joe Jackson said love is a prove God has some sense of humor." Això és un dels rètols que apareixen a *Cosas que nunca te dije* i és una frase de Joe Jackson, que li vam demanar permís per a posar-la a la pel·lícula. No crec en Déu, senzillament era una frase que a mi m'agradava molt.

—*Cosas que nunca te dije* parteix del fracàs d'una relació. La protagonista es penedeix de no haver dit les coses tal com les veia per a conservar un amor que en realitat no existia. Per què la comunicació és un problema tan greu?

—No tenim les eines, molts cops no tenim les paraules. I si les tenim, l'altre no les té i per tant no pot desxi-frar-les. Hi ha sempre una inadequació, tots venim de mitjans molt diferents. Hi ha ocasions a la vida que et creues amb algú, un amic de debò... Però fins i tot en les amistats més fortes sempre hi ha moments d'inadequació. I ja no diguem en altres situacions. Els veïns d'una escala, per posar-te un exemple ben concret i quotidià. Si la gent no es pot posar d'acord per a canviar el pany de la porta, com podem pretendre que el món vagi bé?

—És cert. Però hi ha persones que són capaces de barallar-se pel pany de la porta però quan es tracta de problemes de debò també saben escoltar.

—A vegades t'escolten i a vegades fins i tot t'entenen. Home, si no ens entenguéssim mai seria tristíssim. El món seria un infern.

—Però la comunicació no afecta solament les relacions interpersonals sinó també la vida dels estats. Darrerament el debat polític sobre la intervenció a l'Iraq és un diàleg de sords.

—Estem en un moment històric que té dos vessants. L'un és que la gent ja no es deixa enganyar, i això és maco. Et fa tornar a tenir fe en la naturalesa humana. Hi ha un punt de vista molt realista i de desemascarar determinats arguments. Crec que això és bo. Aquesta filosofia pseudocristiana fonamentalista del Bush de "som la salvació del món" i "hem de combatre el mal" no ens la creiem. D'altra banda, em pregunto si tot això servirà per a alguna cosa. Suposo que una mica deu haver influït. Tots aquests senyors no poden continuar amb aquesta cara d'orgull, amb aquesta actitud de "sabem el que el món necessita". Tant de bo serveixi d'alguna cosa.

—Tornant a la darrera estrena, d'on va treure la història de *Mi vida sin mí*?

—Em vaig inspirar en un llibre de John Berger. Bé, de fet és un conte i



Esquerra, dues escenes de *Mi vida sin mí*, la darrera pel·lícula d'Isabel Colxet -dreta-. A diferència dels films precedents, centrats en relacions amoroses frustrades, en aquest la directora barcelonina explica una història d'amor correspost i la protagonista viu moments de felicitat. "Però és tan curta aquesta felicitat...", adverteix.

per tant la història s'acaba aviat. En el conte quan diagnostiquen un càncer a la protagonista, ella ho explica a tothom. En canvi, he volgut que a la pel·lícula s'ho callés i penso que és molt més interessant. A partir d'aquest canvi vaig poder desenvolupar molt més el guió.

—En el seu quart film, torna a incloure una bugaderia.

—Són llocs que m'agraden: estan oberts tota la nit, la gent va a rentar la roba bruta. Són llocs propicis a una estranya intimitat.

—Per què les seves pel·lícules tenen un nombre tan reduït d'actors?

—No sé, em sento més còmoda. Igual que em molesten les multituds dubto que algun dia faci una pel·lícula amb molts personatges i escenes de masses. També prefereixo els equips petits a l'hora de rodar.

—Li agrada treballar amb la mateixa gent?

—M'agrada treballar amb persones que són bona gent i que fan bé la seva feina.

—És vostè de les persones que tenen tots els detalls del rodatge planificats?

—No. M'agrada deixar-me portar per l'atzar i les coses que apareixen de sobte. És bo no tenir totes les respostes. Les pel·lícules en surten beneficiades. A *Mi vida sin mí*, per exemple, surt un home tocant uns gots de vidre que encara no sé què significa. Però com que me'l trobava pertot arreu vaig decidir incloure'l a la pel·lícula.

—És curiós. Sovint els crítics busquen simbologies als detalls més petits.

—Sí. Jo ho comprenc. He estat periodista i també he intentat de trobar claus, perquè has de començar per algun lloc a l'hora d'escriure. Però en realitat moltes coses no tenen cap significat i ha de continuar així.

—La seva pel·lícula va competir en el Festival de Berlín. Però va marxar abans que atorguessin els premis. No crec que li fes perdre gaire el son.

—No, sempre ho faig. Dels festivals intento buscar allò que és essencial. Hem estat allà, hem ensenyat la pel·lícula, a la gent li ha agradat. Això és el més important. He estat en suficients jurats per saber que tot és bastant aleatori.

—No li importa gaire triomfar?

—És que triomfar no té gaire a veure amb allò que tu vols fer, i l'èxit tampoc. Vinc d'una generació en què la taquilla no era gens rellevant. Tu volies fer pel·lícules per expressar-te, per dir coses. Si feies tants diners o no... Però últimament sembla que és l'únic que importa. Inclús els teus amics: "I quant ha fet?" Hi ha una pressió a la premsa i a totes bandes pel "Quant ha fet?" que és una mica obsessiva.

—Crec que mai la trobaré passejant per la Meca del cinema.

—No se m'ha perdut res allà. Per a mi no té cap interès, Hollywood és un lloc horrorós. No he fet cap pel·lícula allà. Vaig rodar *Cosas que nunca te dije* a Oregon, que és l'equivalent a Osa. Los Angeles és la ciutat que més detesto del món. Una ciutat on tothom ha de conduir, plena de gent operada. No m'agrada, és una ciutat molt falsa.

—Vostè diu les coses clares.

—Ho intento. I cada cop més.

Miquel Urmeneta